

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 13. Augustu v. 1876.

Prenumeratiunile si corespundintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Discursulu

Ilustritatei Sale Domnului Iacobu Bolog'a, presiedintele „Asociatiunei Transilvane“, tienutu cu ocasiunea siedintieloru adunarei generale la 29 Iuliu st. v. sean 10 Augustu c. n. 1876 in Sábiiu.

Stralucita adunare!

Onorabililoru domni si frati!

Au trecutu siesesprediece ani, de candu s'a ivitu mai antáiu intre Romanii transilvaneni ideea si vointi'a de a infintiá o reuniune pentru perfectiunarea literaturii romane si cultivarea poporului romanu; de candu acea idee si vointia s'a respanditu cá fulgerulu intre intrég'a intelegintia romana; de candu s'a compusu, s'a subserisu si s'a promovatu epochal'a petitiune din 10 Maiu 1860; de candu in urm'a resolutiuniloru presidiului gubernialu din 12 Iuliu 1860, Nr. 2475/8—12, si din 31 Ianuariu 1861, Nr. pres. 420/8—2 inteleginti'a romana s'a adunatu la conferinti'a din 9/21 Martíu 1861 si a compusu statutele „Asociatiunei Transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“.

Va trece preste vre-o câte-va luni alu cincisprediecelea anu, decandu Maiestatea Sa c. si r. apostolica s'a induratu prea gratiosu prin prea inalt'a resolutiune din 6 Septembrie 1861 a incuviintiá infintiarea numitei „Asociatiuni“ si a-i aprobá mentionatele statute; de candu pe temeiulu acestoru statute s'au tienutu in 23 Octobree (4 Novembre) 1861 aici in Sábiiu cea de antáia adunare generala, in carea s'au inauguratu si constituitu „Asociatiunea“, ai carei membri avemu onórea si fericirea a fi si noi.

Se ne felicitamu, domniloru si fratiloru, ca dupa unu intervalu atátu de lungu ne vedemu érase in loculu, unde s'a datu primulu impulsu la intemeierea acestui institutu de cultura literaria si poporala; unde s'a aruncatu simburele, din care a resaritu si crescutu arborele, sub alu carui umbrire afla locu totu insulu si cu deosebire toti Romanii. Dá, se ne felicitamu, domniloru si fratiloru, ca ne-a succesu a ecsistá cá asociatiune recunoscuta in statu de statu si cá atare a revení dupa cincisprediece ani la foculariulu, din alu carui

caldura amu estu. Inse dupa ce si noi Romanii cá asociati avemu nunumai unu inceputu, dar si unu trecutu destulu de considerabilu, se facemu totu odata o fugitiva reprivire la acelu inceputu si trecutu pentru regularea presentulu si venitoriulu nostru; se scrutamu puçintelu, ce impresiuni a lasatu si unulu si altulu in animele nóstre.

Dulci, dá, prea dulci suveniru inundéza animele tuturoru acelora, cari au vediutu cu ochii loru, din ce tineri, dar puternici crateri a esútu schinteea, din carea s'a incinsu acelu sacru focu, ce avea se misce, se incaldiésca si se intrunésca sentítrile si cugetele Romaniloru pentru ajungerea la scopuri culturale; cari au vediutu, cumu tinerii romani de pre la anulu 1860 au alergatu cu tóta increderea pe la veteranii nostri cu acea schintee aprinsa si au aflatu la acestia cea mai caldurósa primire si imbarbare; carii cu placere ne aducemu aminte, cumu inca pe atunci a fostu petrundu si piepturi romane convingerea. ca prosperitatea si in florirea statulu, ale carui parti constitutive suntemu si noi Romanii, e conditiunata de bunastarea, de tari'a materiala si intelectuala a tuturoru popóraloru, din care se compune statulu, ca prin urmare chiar si in interesulu statulu are si poporulu romanu se devina tare; ca poporulu romanu 'si póte cásceigá acést'a tari'a necesaria sie-si si statulu numai prin cultivarea sa si prin perfectiunarea literaturii proprie; ca statulu prin urmare nunumai va concede, ci va si promová, prin propriiele sale midilóce, desvoltarea poterei si activitatiei romane, nisuitórie spre asemene scopuri; si ca precumu alte popóra, asia si cu deosebire Romanii numai prin reuniuni potu ajunge scopuri de acestea, numai intrunindu-si poterile potu strabate catra culmea perfectiunarii intelectuale si materiale, catra culmea adeveratei fericiri omenesci.

Ne suntu delicióse recordarile, ca unii dintre fratii petrundi de asemene convingeri, cá fideli apostoli ai gintei nóstre, au cutrieratu partile locuite de ea, transplantandu si popularisandu acelea convingeri si facundu, cá se vedemu dintr'odata, cumu se acopere memorabil'a suplica din 10 Maiu 1860 cá printr'unu farmecu de subseriile nemoritoriloru nostri archierei A. St. Siulutiu si A. Br.

de Siagun'a si de ale altoru 180 Romani din tóte regiunile Transilvaniei; se vedemu, cu ce zelu, cu ce caldura si incredere reciproca s'au intrunitu Romanii in conferinti'a loru dela 9/21 Martiu 1861 si — fora a se sfi de diversitatea etatiei si a religiei loru — au conlucratu cu totii la punerea pietrei fundamentale; se vedemu in fine, ca nici cele mai indepartate parti locuite de Romani n'au remasu nerepresentate la inaugurarea si constituirea „Asociatiunei“ nóstre in prim'a ei adunare generala tienuta, precumu dñsei, la 23 Octobre (4 Novembre) 1861 aici in Sábiiu, ci au concursu pre intrecute cu tóte posibilele loru midlócce materiale si intelectuale la radicarea si consolidarea acestui comunu templu alu cultivarei romane.

Semne, domniloru si fratiloru, invederate semne tóte acestea, ba chiar probe eclatante despre aceea, ca voindu, scíu si potu abandoná si Romanii ori ce separatismu, 'si scíu si 'si potu alergá in ajutoriulu propriu, cu poteri intrunite, spre a produce si implení fapte demne de numele loru si folositórie intregiei loru individualitati natiunale. Dee Domnedieulu parintiloru nostri, cá se vree, se scie, se póta si se faca Romanii acést'a totu de-aun'a spre perpetuarea acestei institutiuni comune si spre glorificarea numelui loru!

Se ne felicitamu, am dñsu, domniloru si fratiloru, ca dupa ce amu percursu cu ambulantele nóstre adunari generale mai tóte partile Transilvaniei locuite de Romani, ne vedemu cá asociatiune éراسi acolo, unde ea si-a luat inceptulu ecsistintiei sale. Dar desi ne amarimu dulcéti'a amintiteloru suveniri, se profitamu totusi de momentu, se comparamu inceptulu si trecutul cu presentulu, se vedemu mai antáiu cumu stamu in capete si membri.

Cautandu la noi si in giuru de noi, vomu aflá cu adúnca dorere, cátu de mari si de multe suntu lacunele produse de acesti 15—16 ani in sírurile nóstre, — cátu de tare ne-amu raritu. Ecsoperatorii acestei institutiuni, marii nostri archierei, Andreiu Br. de Siagun'a si contele Alexandru Sterca-Siulutiú, acesti neclatiti stélpai ai gintei romane, carora cá unoru barbati de statu le-a jacutu la anima si incolumitatea acestuia, si cari bine au sciutu, ca prin cultivarea poporului romanu nunumai voru ferici pre acést'a, ci voru contribuí in modu esentialu si la asecurarea incolumitatiei statului; carii pentru cá se póta cultivá si ferici pre Romanu si prin aceea se contribue la incolumitatea statului, au trecutu, fora scrupulu preste recea si stérp'a stanca ce-i despartíá, si-au datu man'a fratiésca, si in buna intielegere, cu poteri unite, profitandu si de inaltele positiuni, au delaturatu cu intieptiune rara tóte piedecile, cari la inceptu amenintiara cu paralisarea intentiunatei nóstre intreprinderi, si nu s'au stemperatu, pana nu au midlocitu prea inalt'a concessiune de a infintiá acést'a reuniune, si pana au adunatu pre fratii de unu sange si de diverse confesiuni la lucrare comuna: — acei buni parinti ai nostri, cari au fostu de-a-pururea radímii cei

mai puternici ai institutiunei acesteia — dorere! — nu se mai afla intre noi, — au trecutu la viéti'a eterna!

Ce cununi de lauda se aducemu, domniloru si fratiloru, ce semne de multiamita se dămu acestoru mari barbati romani, acestoru adevérati binefacatori ai gintei romane? 'Mi recunoscú si Ve marturisescu debilitatea de a Ve propune si recomandá o modalitate a actiunei nóstre fácia de aceste umbre fericite, carea se corespunda laudei si marirei acestoru luceferi romani, prin carea se le potemu multiamí dupa cuviintia si meritu pentru binefacerile, ce ne-au aratatu. Faptele loru suntu mari, eroice, ér poteri nóstre inca micutie, slabutie! Nu Ve potu deci recomandá de asta data altu-ce-va, domniloru si fratiloru, decátu rogarea mea, cá profitandu de oca-siunile, ce ne dau ambulantele nóstre adunari generale, se ne apropiamu de sacrele morminte ale acestoru buni parinti ai nostri, — de asta data de cela alu marelui Andreiu, si cu procsim'a oca-siune de alu bunului Alexandru, si cu pietate si amóre fiésca se le sarutamu si se le binecuventamu tierin'a, carea-i acopere, si apoi se radicamu animele nóstre catra locurile dreptiloru, unde repauséza spiritele loru cele binefacatórie si se ceremu rogandu-ne fierbinte, cá acele bune spirite se fia de-a-pururea cu noi si intre noi; se faca, cá toti succesorii acestoru mari archierei romani, candu e vorb'a de perfectiunarea si fericirea Romanului si de asecurarea incolumitatiei statului, se nu considere ca suntu altu ce-va, decátu mai antáiu de tóte Romani, se-si dee cá atari man'a fratiésca, si adunandu pre langa sine tóta suflarea romana, pre toti Romanii, se lucre cu ei de impreuna, in buna intielegere, din tóte poteri intrunite spre cultivarea intregului poporu romanu si spre perfectiunarea literaturiei romane.

Se mai cautamu, domniloru si fratiloru, la noi si in giuru de noi, si vomu vedé éراسi cu adúnca dorere, cáti dintre ecscellentii si prea devotatii nostri consoçi ne-au parasitu in acesti 15—16 ani pentru totu de-auna, trecúndu la alta viétia mai fericita. Se dñcemu acestor'a: „Odielniti in pace, fratiloru iubiti, cá fratii vostri remasi aici continua oper'a, continua lucrarea vóstra, si nu ve voru uitá, ci ve voru pastrá pentru totu de-auna dulcea memoria“!

Dar in urma deplorandu, se marturisimu, ca si intre cei vii se afla de aceia, cari din varie cause au parasitu in decursulu acestoru 15—16 ani cét'a nóstra, au esítu din aren'a luptei nóstre pentru progresu. Pe acesti frati ai nostri se-i chiamamu cu tóta staruinti'a fratiésca indereptu si se fimu securi, ca ei si toti aceia, in alu caroru pieptu mai bate o anima de romanu, nu voru întârdiá a se întórce éراسi la noi, fratii loru, si cu noi impreuna a luptá mai departe pentru progresu.

Acumu se stámu puçintelu, si dupa ecsperinti'a de atátia ani se ne tragemu sém'a cu noi însf-ne. Se ne întrebamu: de a corespunsu, in cátu a corespunsu, au nu a corespunsu „Asociatiunea“ nóstra problemei sale?

Cumu, cátu si ce a lucratu acést'a „Asociatiune“ sub intielépt'a conducere a fericitiloru miei antecesori,

a marelui nostru arhiepiscop Andrei Br. de Siagua in cei de antâiu siese ani, si a neuitatului presedinte Ladislau Basiliu Br. de Poppu in alti siese ani, — arata „actele“ ei (tiparite in Sâbiu in tipografi'a diecesana) dela 1862 pana la 1868, si foi'a „Transilvani'a“ (esita in Brasiovu in tipografi'a lui Römer et Kammer) dela 1868 încóce; ér ce s'a facutu in decursulu ultimului anu sub presidiulu actualu, ne va arată reportulu, ce ni-se va ceti indata. Tóte faptele, tóte miscarile „Asociatiunei“ nóstre obvinu fidelu deliniate in mentiu-natele acte, in numit'a fóia si in amintitulu reportu. Din acele acte publice se póte convinge fia cine: de a satisfacutu, in câtu a satisfacutu, au nu a satisfacutu „Asociatiunea“ nóstra chiamarei sale.

Pre candu deci 'mi permitu a recomandá cu tóta caldur'a fiacarui Romanu procurarea, ecsaminarea si de-judecarea aceluor acte, propriaminte a fapteluor si mis-cariloru cuprinse in ele; pre candu constatu cu placere si cu linisce sufletésca, ca in mesur'a poteriloru, de cari a dispusu „Asociatiunea“ nóstra, ea si-a implenitu detorintiele sale in trecutu; pre candu me indreptatiescu bazele, pe cari este asediata acést'a „Asociatiune“ si manifestarile cele multe despre interesarea publiculu nostru de dens'a, a enuciá numamai speranti'a, ci chiar si convingerea mea, ca institutulu acest'a alu nostru 'si va ajunge in venitoriu negresftu tóte sublimatele scopuri, pentru cari s'a infintiatu; — lasu cá la intrebarea pusa se respundia marele nostru onor. publicu, si me marginescu inca numai pre langa puçine si modeste observari. Este adevratu, ca pana nu a dispusu si nu va dispune „Asociatiunea“ nóstra de atâtea midilóce materiale, încâtu se fi potutu si se póta obligá si materialminte, celu puçinu pre unii dintre membrii ei, la o continua si ne-interrupta lucrare in favórea densei, pana atunci au avutu si au toti membrii ei numai obligaminte morale catra dens'a, ér implenirea obligaminteluor acestora depinde, precumu bine se scie, numai dela liber'a si bun'a vointia a fia caruia. Acést'a buna vointia inse — gratia barbatiloru romani zelosi! — nu ne-a lipsitu si nu ne va lipsi nici in venitoriu, ba din contra se speramu, domniloru si fratiloru, ca ea va cresce si se va mari nesmintitu in proportiunea, in care se va recunócece totu mai multu si mai tare de catra intregu publiculu nostru absolut'a necesitate de unu institutu cá acest'a, si in proportiunea, in care se voru apretiu beneficiabile, ce a reversatu si va reversá acést'a institutiune asupra Romaniloru. — Este mai departe adevratu, ca acestu institutu salutaru e alu nostru, alu tuturor Romaniloru. Toti noi dara suntemu detori a-i procurá, dupa mesur'a poteriloru fia caruia dintre noi, si a-i dá nutrementulu, ce ecsistinti'a si subsistinti'a lui 'lu cere cá inomisu necesariu. Deci totu ce ar lipsi acestui institutu; totu ce i-ar clatiná ecsistinti'a; totu ce i-ar impiedecá regulatulu cursu — prosperarea, ar cadé in responsabilitatea si imputatiunea nóstra a tuturor — éراس in mesur'a aceea, in care dispunemu fiacare dintre noi de respectivele poteri necesarie si de ajunsu spre

delaturarea si stirpirea reulu. Se ne facemu asiadara toti si in tóte privintiele detorinti'a façia de elu, si asia se-lu punemu in stare de a poté remunerá si materialminte dupa cuviintia ostenelele tuturoru aceluor, cari aru trai si aru munci numai pentru densulu, si atunci se fimu securi, domniloru si fratiloru, ca acestu institutu alu nostru se va radicá nesmintitu la splendórea si valórea, la cerea trebuie se se radice. — In fine e adevratu si aceea, ca pentru noi Romanii transilvaneni, afara de acestu institutu, nu ecsista altulu, in care amu poté, cá intr'acést'a, se profitamu in favórea progresulu nostru intelectualu si materialu de intregu elementulu nostru, de fortiele, de poterile intelectuale si materiale ale tuturoru Romaniloru. Recunoscundu deci, ca pierderea acestui institutu, unicu pentru noi Romanii, ne-ar causá daune imense, stricatiuni nereparabile, se ne folosimu, domniloru si fratiloru, de poterile amintite si se asiguramu cu ori ce pretiu ecsistinti'a „Asociatiunei Transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“.

Dupa acestea 'mi permitu a Ve salutá cu cea mai caldúrsa salutare fratiésca, cu celu mai cordialu: Bine-A-Ti venitu! rogandu-Ve a trece cu mine de impreuna la agendele, pentru cari ne-amu adunatu, spre care scopu deschidu siedinti'a adunarei generale ordinarie a XV-a.

A XV-a adunare generala

„Asociatiunei Transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“.

(Fine.)

Asemene cere despartimentulu XII o subventiune anuala de 200 fl. pentru scól'a romana poporala din Lapusiulu ungurescu. Comisiunea e de parere a se dá subventiunea ceruta, si anume din sum'a preliminata in p. 21 alu bugetulu („400 fl. pentru ajutorirea de scóle“). D-lu Dr. Puscariu propunc, cá sum'a prevediuta in punctulu acest'a se se urce la 800 fl. si impartirea ei se se concredia comitetulu centralu. Adunarea inse nepotendu urcá sum'a preliminata spre scopulu acest'a, adópta propunerea d-lui protopopu Rusu. cá la impartirea ajutorialoru se se observe usulu de pana aici, lasandu-se adeca comitetulu centralu a impartí insusí ajutoriale necesarie pe bacea bugetulu votatu. Trombitasiu revenindu acumu la preliminariulu bugetulu pe anulu urmatoriu, desbaterea asupra positiunei 1 si 2 (dotare pentru secretarii I si II) se amana pana la pertractarea propunerei d-lui Dr. Barianu; la pos. 3 se acórdá remuneratiunea cassariulu de 200 fl.; la pos. 4 (remuneratiunea bibliotecariulu cu 60 fl.) comisiunea propune stergerea positiunei si incorporarea oficiulu de bibliotecariu cu oficiulu secretariulu II. D-lu Boiu din contra propune sustinerea postulu, totu asia si d-lu profesor Moldovanu cu amendamentulu, cá remuneratiunea se se reduca dela 60 la 50 fl. ceea ce se primesce. Posi-

tiunile 5—9 (150 fl. pausialu pentru cancelaria, 150 fl. pentru scrietoriu, 100 fl. pentru localu, 80 fl. pentru biblioteca, 300 fl. spese ecstraordinaria) se primescu dupa preliminariu; desbaterea asupra pos. 10 (500 fl. pentru tiparirea opului de d-lu I. Chitu: „Viti'a cultivata“ si cá' adausu la remuneratiunea lui Iacob Elek pentru dreptulu de a traduce opulu seu: „A Kiraly földi viszonyok ismertetése“) la propunerea d-lui G. Baritiu se amana pana la desbaterea despre sectiunile sciintifice; se primesce mai departe: pos. 11 cu 140 fl. pentru doi studenti dela scóle reale, pos. 13 cu 140 fl. pentru doi tineri dela scól'a reala inferioara, pos. 13 cu 300 fl. pentru unu absolutu de scól'a comerciala, pos. 14 cu 120 fl. pentru doi tineri auditori de pedagogía, pos. 15 cu 120 fl. pentru doi studenti de agromonia, pos. 16 cu 60 fl. pentru unu gimnasiastu din comitatulu Dobácei, pos. 17 cu 60 fl. din fundatiunea N. Marinoviciu, pos. 18 cu 20 fl. din fundatiunea Bosiota, pos. 19 cu 400 fl. pentru meseriasi, pos. 20 cu 40 fl. pentru doi invetiatori destinsi in pomeritu, pos. 21 cu 400 fl. pentru ajutorirea de scóle in patria, pos. 23 cu 160 fl. pentru servitoriulu cancelariei. Dupa acést'a siedinti'a se incheia la órele 2 dupa amédiadi.

Siedinti'a a treia se incepe la órele 4 dupa amédiadi. Reportoriulu comisiunei pentru inscrierea membriloru, d-lu E. Brote referéza, ca s'au inscrisu 4 membri pe viétia, depunendu fiacare câte o obligatiune de 100 fl., si anume domnii Amosu Frâncu, Sig. Borlea, Georgiu Secula si Serv. I. Barcianu. De membrii noi cu tacsa de 5 fl. s'au inscrisu domnii: Manciu, Dr. Isacu, Dr. Neagoe, I. Orga, M. Boeriu, I. Stefanescu, I. Munteanu si Part. Cosma; afara de sumele acestea s'au mai incasatu 150 fl. tacse restante si 50 fl. donu pentru „Asociatiune“ dela d-lu parochu din Ocolisiulu mare, Petru Mezei, cari toti se iéu spre placuta sciintia.

Relativu la opulu d-lui Chitu comisiunea propune a nu se tipari, ci mai antáiu a se publicá din elu dóue tractate mai principale in fói'a „Asociatiunei“, cá asia barbatii de specialitate se se póta pronuncía asupra opului, si numai aflandu-lu de corespundietoriu, se se tiparésca intregu. In urn'a unoru deslusiri din partea presidiului se decide totusi a se tipari opulu.

D-lu cassariu propune, cá' adunarea se stérge pretensiunea „Asociatiunei“, ce se deriva din imprumutulu facutu stipendistului „Asociatiunei“ Petru Deheleanu, acumu reposatu, si se primesce. Mai cetindu-se o depesia de felicitare dela intieleginti'a din Fagarasiu si tienutu, siedinti'a se radica la órele 7 de séra, annunciandu-se siedinti'a urmatória pentru adóu'a dí la órele 9 de deminétia. Sér'a balu splendidu in sal'a dela „Imperatulu Romaniloru“ totu in favórea „Asociatiunei“, la care au participatu tóte somitatile Sâbiului, precumu Metropolitulu Mironu Romanulu cu par. arch. Poppea, generalii Ringelsheim si Rosenzweig, presiedintele tribunalului, etc.

Siedinti'a a patr'a si cea din urma deschidiendu-se precisu la ór'a anunciata, presiedintele raspunde mai

antáiu la o interpelatiune a d-lui Patitia in caus'a legatului Sabineii Tobiasu, dícundu ca pana acumu din acelu legatu nu a intratu nimic'a in cassa „Asociatiunei“. D-lu Patitia propune, cá comitetulu centralu se intrevia atátu pentru legatulu acest'a, cátu si pentru altu legatu dela D. Teleki din Abrudu. Presidiulu apromite a intervení.

Se cetesce apoi chartí'a veneratului si multu meritului literatu Timoteiu Cipariu, prin carea multiamesce „Asociatiunei“ pentru adres'a, ce acést'a i-a votatu in adunarea ultima dela Reghinu. — Dupa aceea se dá cetire chartíei, prin carea d-lu G. Baritiu cere a fi demisiunatu dela redactiunea foiei „Transilvani'a“. D-lu Elia Macelariu propune a nu-se primí demisiunea, si róga pre d-lu Baritiu a se insarciná si mai departe cu redigiarea organului „Asociatiunei“. Adunarea primindu propunerea d-lui Macelariu, d-lu Baritiu 'si retrage demisiunea.

Urméza acumu comisiunea pentru motiuni. Dispusetiunile comitetului pentru aprobarea alegerei membriloru ecsterni Racoviti'a si Riureanu, mesurile luate pentru traducerea opului lui Iacob Elek, precumu si pasii intreprinsi pentru infintiarea de subdespartieminte, — se iéu spre sciintia, écsprimandu-se totu odatata dorintiá de a se infintiá subdespartieminte si in Siomcut'a, Naseudu, Bistritia si Mediasiu. Relativu la propunerile d-lui L. Vaid'a se incuviintéza dispusetiunile comitetului.

D-lu Patitia propune, cá comitetulu in unire cu reuniunea femeiloru din Brasiovu se staruésca a se infintiá o scóla de fete in Campeni, ceea ce se primesce. Totu d-lu Patitia impartasiesce, ca juristulu Sabesianu ar fi facutu „Asociatiunea“ de erede pentru tóta averea sa, si promite a comunicá comitetului copi'a legatului.

Pasii comitetului de a intrá in legatura cu alte societati sciintifice asemene se iéu spre sciintia. Se acórdá d-lui V. Popu sum'a de 343 fl. 99 cr. pentru depurarea unoru pasive ale lasamentului Gallianu.

Dupa acestea vine d-lu Comsia si-si motivéza propunerea din siedinti'a adóu'a, asupra careia se incege o desbatere indelungata; in fine se recunósce necesitatea de a se modificá unii paragrafi ai regulamentului, si la propunerea d-lui Hania, se ecsmite o comisiune in persónele domniloru Popescu, Dr. Hodosiu si Comsia cu insarcinarea de a studiá afacerea si modificarile necesarie a-le supune comitetului si acest'a adunarei generale viitórie. — Incátu pentru propunerea d-lui Barcianu, comisiunea recomandá a se ecsecutá p. 15 alu adunarei generale dela Brasiovu, va se díca a se constituí sectiunile sciintifice, operatele carora voru fi a se publicá in fói'a „Asociatiunei“. Dupa o discussiune mai lunga adunarea primesce a se infintiá sectiunile sciintifice, lasandu in voi'a fiacaruia a se inscrie in cutare seau cutare sectiune, si acordandu comitetului — la propunerea d-lui Baritiu — sum'a de 500 fl. pentru acoperirea speseloru relative. Se aplacidéza mai departe

pos. 1 si 2 (remuneratiunea secretariului I cu 400 fl. si a secretariului II cu 300 fl), precumu si pos. 22 (dotarea foiei „Asociatiunei“ cu 700 fl.). In fine se resólva cererea candidatului de profesura T. Ceontea, acordandu-i-se 100 fl. cá ajutoriu si 50 fl. cá imprumutu.

Fiindu tempulu inaintatu disertatiunile domniloru Hodosiu si Petrascu nu se potu cetí, ci se propune a se tiparí in foí'a „Asociatiunei“. D-lu Hodosiu 'si reserva dreptulu a cetí pre a sa la adunarea procsima.

Venindu la ordinea dílei alegerea secretariului alu II-le din cauza, ca d-lu Dr. Barcianu, carele in anulu ecpiratu suplinise acestu postu in modu provisoriu, si-a datu demisiunea, adunarea decide a amaná alegerea formalá pana la adunarea procsima, candu suntu a se face si alte alegeri, ér pana atunci conferirea acestui postu se concrediú presidiului comitetului.

La propumerea d-lui Popescu se alege cu unanimitate de membru onorariu alu „Asociatiunei“ filoromanulu Francesu, d-lu E. Picot.

Se decide apoi, cá in anulu venitoriu adunarea generala se se tiena in Blasiu si anume in cea de antáia Domineca dupa 1-a Augustu nou.

Cu acést'a se incheia siedintiele, alegandu-se pentru verificarea protocolului domnii Hania, Boiu, Popescu, Trombitasiu si Hodosiu.

Antropologí'a pedagogica.

VII.

6. Memori'a.

Intuitiunile, conceptele, judeciále si conclusiunile odata câscigate nu se pierdu mai multu din sufletulu nostru, ci se pastréza in elu pentru totu deaun'a; numai câtu ele nu ne suntu totu deaun'a consciute, va se díca nu cugetamu in totu momentulu la tóte intipuirile din sufletulu nostru. Asia d. e. onorabilii nostri lectori abuna séma nu cugeta in momentulu acést'a la intipuirile din — „tatalu nostru“, desí fiacare le posiede in deplina claritate. Acést'a vine de acolo, ca intipuirile — urmandu-se neincetatu — cele presente impingu pre cele precedente indereptu, le scotu din consciúntia si astfeliu le intúneca. Unele potu fi impinse asia de indereptu, incátu se se intunece cu totul; despre aceste dícemu, ca „le-amu uitatu“ seau „ne-au esítu din minte“. Inse ori câtu de tare s'aru intunecá intipuirile, ele se potu érasí reproduce, si anume au cu voi'a nóstra, cugetandu la ele, candu apoi dícemu, ca „ne-amu adusu aminte“ de ele; au fora voi'a nóstra, prin asia numit'a asociatiune a ideiloru, si atunci dícemu ca „ne-au venitu in minte“. Asociatiunea ideiloru nu e alta, decátu insoçirea seau impreunarea acelorú intipuirí, cari se potu revocá imprumutatu. Intipuirile adeca, cari s'au produsu in sufletulu nostru deodata, seau cari stau intre sene in óre care reportu de afinitate, se potu reproduce un'a pre alt'a asia, incátu venindu-ne un'a din ele in minte, acést'a revóca si pre celelalte ce au fostu inso-

çite cu dens'a. Legile, pe cari se baséza asociatiunea ideiloru, suntu mai cu séma aceste patru:

1. Legea asemenarei, carea suna: „Intipuirí, ce sémena un'a cu alt'a, se reproducu imprumutatu“. Asia intipuirea unui omu, ce sémena cu unu amicu alu nostru, ne revóca in minte pre acestu din urma; unu omu curagiosu ne póte revocá intipuirea unui leu, unulu fricosu — intipuirea unui iepure, o gâasca — intipuirea unei lebede etc.

2. Legea contrastului, carea suna: „Intipuirí contrarie se reproducu imprumutatu“. Asia d. e. díle de suferintia ne revóca in minte — díle de fericire, unu pigmeu — pre unu gigante, unu scolariu diligentu — pre unulu lenesiu, resbelulu — pacea etc.

3. Legea coeexistintiei, carea suna: „Intipuirí produse in acelasi locu seau in acelasi tempu se reproducu imprumutatu“. Piati'a de tergu destépta in noi intipuirea despre obiectele ce se vendu acolo, numerulu unui anu — evenemintele ce s'au petrecutu in acelu anu, baterea orologiului — afacerile legate de ór'a cutare.

4. Legea succesiunii, carea suna: „Intipuirile se reproducu in ordinea, in carea s'au — produsu“. Pentru aceea ne este asia de usioru a díce alfabetulu dela **a** pana la **z**, si asia de greu dela **z** pana la **a**. Pe acést'a lege se baséza invetiátulu de rostu.

Poterea sufletésca, carea ne pastréza intipuirile câscigate si ni-le revóca érasí in consciúntia, se numesce memoria. A memorisá insemnéza deci a invetiá de rostu, ér a reproduce cele memorisate in ordinea, in carea le-amu invetiátu. — a recitá.

Dupa cumu materialulu, ce se pastréza in memoria, constá din cuvinte, locuri, numeri, fisionomie, tonuri etc. destingemu memoria reala, verbala, locala, numeralá, fisionomica, tonica etc. — Ér cu privire la intensitatea seau calitatea ei, memori'a este buna au rea. Activitatea memoriei fiindu tripla: a primí, a tiené si a reproduce intipuirile, urméza cá o memoria buna se aiba trei insusfri:

1. Capacitate seau adeca insusfrea de a primí cu usiuritate intipuirile oferite. Celu-ce primesce iute in memoria seau invétiá lesne, se díce „capu usioru“.

2. Tenacitate seau insusfrea de a tiené cu taría intipuirile primite. Romanulu trece de „tjene minte“. Celu ce nu póte tiené minte, se numesce „uitucu“.

3. Fidelitate seau insusfrea de a pastrá intipuirile intregi si a le reproduce la tempulu recerutu.

Arare ori se afla la unu omu tustrele insusfrirele aceste. Uuulu invétiá usioru, dar si uita indata, altulu invétiá cu greu, inse ce a invetiátu, i remane pentru totu deaun'a in memoria.

O memoria buna este unulu dintre cele mai minunate si mai scumpe daruri, cu cari D-dieu a inzestratu pre omu; cáci se cugetamu numai bine: fora memoria nu aru poté fi vorb'a de invetiatura si progresu in sciúntia. In momentulu, in care ne-amu câscigá o in-

tipuire, in acelasi momentu amu si pierde-o si asia ne-amu aflá pururea la inceputu. Fora memoria sufletulu ar fi unu sacu fora fundu, ar semená cu butea Danaideloru; pentru aceea inea strabunii nostri au dísu: „Tantum scimus, quantum memoria tenemus“, adeca „atat'a scimu, câtu tienemu in memoria“; ér Plutarch numí memori'a „camér'a sciintiei“. In ea se aduna si se depunu spre pastrare tóte acvitiunile spirituale; ea ofere mintiei materialulu delipsa pentru operatiunile sale; ea dà sentieminteloru nóstre religióse unu tesauru bogatu de adevurii, cu cari ne potemu mangaiá in necasurile vietiei; ea ne apera de neplacerile provenitórie din uitare, intre cari se numera si uritiosulu vitiu alu nemul-tiamirei; ea ne scapa de ostenél'a de a notá pe chartia tóte ameruntele; in fine ea ne face mai abili si pentru petrecherile sociale, presentandu-ne in totu momentulu intipuirii nóue pentru a tórce mai departe firulu discursului si alu conversatiunei.

Ecsemples de o memoria ecstraordinaria avemu: pre Ciru, carele cunoscea pre fiacare soldatu din armat'a sa; pre Temistocle, caruia i erá mai greu a uitá, decátu a-si aduce aminte, si carele intr'unu anu invetiá limb'a persica perfectu; pre Mitridatu, carele vorbiá tóte limbile celoru 22 popóra ale sale; pre Senec'a betranulu, carele erá in stare a recitá 3000 de cuvinte in ordinea, in carea i-se cetiau inainte; pre renunitulu Tox, despre carele se dícea, ca candu s'ar pierde bibli'a, din rostulu seu érasí s'ar poté compune; pre oratorulu romanu Hortensiu, carele tienú in minte tóte obiectele dela o licitatiune publica d'impreuna cu pretiurile loru; pre Iosefu Scaliger din seclulu alu XVI-le, carele vorbiá 13 limbe, si invetiá de rostu: canturile lui Homer in 3 septemani, ér operile tuturoru poetiloru grecesci in 4 septemani; pre Anton Magliabechi din Florenti'a, carele cetindu odata o carte, o sciá din cuventu in cuventu de rostu, bá erá in stare a spune si pagin'a, pre care se aflá cutare au cutare particularitate; pre Wallis, unu matematicu din Angli'a, carele erá in stare a tiené in capu unu numeru de 53 de note seau cifre si a calculá radecin'a sa etc.

Déca memori'a este unu daru asia de mare, urméza se ne intrebamu: cumu potemu veni la o memoria buna? Uniculu midilocu adeveratú in privinti'a acést'a este deprinderea. Ori ce potere pe lume — chiar si poterea unui magnetu — cresce si se intaresce numai prin deprindere, prin urmare si memori'a. Pe acést'a cale au ajunsu si barbatii amintiti mai sus la memori'a loru cea admirabila. Deprinderea seriósa póte face si din cea mai debila memoria o memoria buna, precandu incetandu deprinderea, si o memoria buna decade pe dí ce merge. De aici se ecsplícá, pentru ce ómenii, ce nu mai studiéza, devinu prosti, nauci, habauci, din contra cei ce se ocupa neintreruptu cu sciinti'a, remanu intregi la minte pana la cele mai adúnci betranetie.

Deprinderea memoriei se póte face au indirectu, influentiandu in modu corespundietoriu asupra tuturoru

poteriloru, dela cari depinde bunatatea memoriei; au directu, facundu memori'a a primí, a tiené si a reproduce intipuirii.

In privinti'a deprinderii indirecte se ne insemnamu urmatóriele:

1. Memori'a nu este a se privi de o potere izolata, ci de un'a, ce stá in strinsa legatura cu alte poteri sufletesci, precumu cu facultatea intuitiva, cu preceperea, cu judecat'a si ratiunea, ale caroru produse le pastréza; dreptu aceea intarindu si cultivandu poteriile amintite, intarimu si cultivamu memori'a.

2. Memori'a depinde multu si dela dispositiunile sufletului nostru. Cu câtu sufletulu este mai liniscitu si mai indestulitu, cu atâtu memori'a va primí intipuirile mai usioru, le va tiené mai bine si le va reproduce mai fidelu. Chiar din contra se intempla, candu spiritulu nostru este agítatu de pasiuni si afecte.

3. Dar si strarea trupului nostru este de mare influentia asupra memoriei, ba se pare, ca nici o potere spirituala nu stá intr'o legatura asia intima cu creerii si nervii, cá memori'a; càci tóte morburele trupesci, ce aficiéza sistem'a nervósa, lovescu si memori'a. Mai cu séma strica: fierbintielile, loviturile preste creeri, desfréulu secsexualu, onani'a si necumpetulu in mancare si beutura (betivii si hémisátii au de regula memoria slaba); din contra tresví'a, curatieni'a, castitatea, cumpetulu si miscárea in aeru próspetu si curatu au o influentia binefacatória asupra memoriei.

Incátu pentru deprinderea directa a momoriei ne vomu insemná urmatóriele:

1. Cele de invetiatiu trebuie mai antáiú ecsplícate cum se cade prin ecsemples concrete si intuitive. Ce nu precepemu, nu potemu tiené in minte, pentru ca intipuirile oscure nu-se insoiéscu, nu-se asimiléza cu intipuirile precedente. Déca este dreptu, ca „numai aceea scimu, ce tienemu in memoria“, apoi si aceea e dreptu, ca „numai aceea tienemu in memoria, ce scimu“, adeca se precepemu.

2. Invetiachelulu se-si indrepte tóta atentiunea asupra celoru de invetiatiu (A se vedé tractatulu despre atentiune in „Scól'a Romana“ numerulu 19!).

3. Se se destepte interesulu copilului pentru cele de invetiatiu. Ce nu iubimu, uitamu curundu.

4. Intipuirile se se propuna intr'o ordine usióra si naturala, pentru ca atunci memori'a este spriginita si din partea mintiei. Cuvente senguratice se se insre d. e. dupa alfabetu.

5. Intipuirile nóue se se imbine cu cele precedente, atunci invetiarea si reproducerea loru este mai usióra.

6. Se nu tréca nici o dí, in carea invetiachelulu se nu invetie ceva de rostu, fia si numai unu viersurelu de 2—4 rônduri, càci acést'a este adeverat'a deprindere a memoriei; deprinderea inse se se estindia asupra tuturoru obiecteloru de invetiamentu, pentru ca unu obiectu intaresce numai memori'a pentru obiectulu acela, nu inse si pentru alte obiecte eterogene.

7. Cele invetiate se se repetiésca adese ori, căci „repetitio mater est studiorum“, repetitiunea este mam'a invetiaturei. Ba repetitiunea are si valóre morală, pentru ca ea dă invetiamentului timbrulu necesitatiei serióse, intarindu voi'a scolariului si facându-lu a stimá invetiamentulu. Afara de aceea numai prin repetitiune invetiamentulu devine unu adevéru si încéta a fi o simplă datina seau chiar amagire. In fine decsteritatea, provenitória din deprindere, produce vice versa aplecare si placere spre lucrulu cutare.

Poterile tractate pana aici, si adeca facultatea intuitiva, preceperea, judecat'a, ratiunea, fantasi'a si memori'a nu suntu poteri separate seau de sene statátorie, ci numai forme speciale, in cari se manifestéza activitatea unei poteri principale, ce se numesce potere cunoscatória seau intielegintia (intelligentia); noi le-amu despartitu numai, cá se cunóscemu mai bine modulu de lucrare seau functiunile acesteia. Cu intieleginti'a ne facemu mai antáiu intuitiuni, din intuitiuni concepte si din acestea judečia si conclusiuni. A ne face intipúiri si a le pune in diverse reporturi, insemnéza a cugetá; prin urnare intieleginti'a este poterea de a cugetá.

Toti ómenii au intielegintia, dar nu in asemenea gradu; aceste grade se insémna cu numirile: capacitate, talentu, geniu.

Intieleginti'a este prim'a potere principala a sufletului. Sufletulu inse mai are inca dóue poteri principale, sentimentulu si voi'a, despre cari vomu tractá in numerii urmatori.

Biografie istorice.

Ioanu Huniadi Corvinu.

(Pentru scól'a poporala dupa G. Baritiu de Ioanu Encescu.)

(Urmare).

3. Batali'a dela Pórt'a-de-fieru.

Sultanulu Murad, intielegându, cá armat'a sa este nimicita, plinu de mania decisé se-si resbune cruntu asupra lui Corvinu, caruia i atribuíá — si cu totu dreptulu — nimicirea armatei sale. Deci puse sub comand'a lui Sehabedin 80 mii soldati din cei mai buni, demandandu-le strinsu se puna cu ori ce pretiu man'a pre Corvinu si se subjuge Transilvani'a. Armat'a turcésca plecá in frunte cu Sehabedin in anulu 1442 si trecându prin Bulgari'a se despartí in dóue parti: un'a fu tramise in Muntenia, cá se prade; ér' cealalta cu Sehabedin in frunte vení catra Pórt'a-de-fieru. Inainte de-a trece muntii, elu chiamá si cealalta parte a armatei incarcata cu pradí din Romani'a si asia porní se tréca prin pasulu Pórt'ei-de-fieru in Transilvani'a. „Turbanulu meu“, díse elu inainte de-a trece muntii, „este de-ajunsu, cá armat'a cea fricósa a Transilvaniei seó taia la fuga“. Astfelu de îngâmfatu si laudarusu érá Turculu. Bietulu Sehabedinu de siguru si-a fostu uitatu, ce a patítu trufasiulu Mezet-bei cu puçinu mai inainte. Intru aceea I. Corvinu

avea in giurulu seu 15 mii soldati, gata a morí alaturea cu comandantele loru pentru famili'a si caminele propria. Mai toti acesti soldati bravi erau Romani. Cu acestia Ioanu Corvinu ocupá iute váile cele strimte dela Pórt'a-de-fieru, pre unde se acceptau Turcii. Elu 'si asediá armat'a tóta pre culmele muntiloru si lasá se tréca o céta de Turci fora se-i atace, urmari inse de-aprópe armat'a cea mare, si la unu locu anumitu esí cu toti soldatii sei inaintea Turciloru si le tñu drumulu.

In un'a din fierbintile díle ale lunei lui Iuliu 1442 se începú lupt'a. Soldatii ardeleni incuragiati prin esemplulu si vorbele comandantelu loru, se aruncara cu tarria asupra Turciloru. Peeste puçinu cesti din urma suntu adusi in confusiune si disordine. Nu remase pentru fii lui Muhamedu altu modu de scapare de cátu fug'a. Dar' si acést'a, ce e dreptu rusínosa, inse sanetósa, li-s'a taiatu cu totulu; căci ei nu cunosceau alta cale prin munti decâtu aceea pre care venisera. Dara acést'a érá ocupata de Romanii din Tiér'a-romanésca, cari acceptau cu sete se-si resbune asupra celoru ce le arse casele. le maltractara, violara si ucisera parentii, sororile, fratii, amicii, cunoscutii si pre alti patrioti si conationali ai loru. Asia dara Turcii erau inchisi intre munti, si cea mai mare parte din ei trebui se se dee prada mortii. Numai puçini potura scapá cu viéti'a prin fuga. Averile, ceau remasu dupa invingere in man'a lui Corvinu dela armat'a lui Sehabedinu, erau enorme. Numerulu mortiloru si alu raniloru érá ingrozitoriu. Intre ce-i de antáiu se aflá pre campulu de lupta insusi laudarusulu Sehabedinu, nepotulu seu Osmanu si alti multi comandanti. Numai steaguri remasera dela Turci in man'a Ardeleniloru 200; er' Turcii prinsii vii in resbelu 5000. Finindu-se batali'a Corvinu demandá se se aduca multiamita lui D-dieu in tóte bisericile din tiéra, căci a ajutatu si datu victoria armelor crestine. Prin acést'a victoria Ioanu Corvinu a taiatu cu totulu gustulu Turciloru de a se laudá, cá unu turbanu de-alu loru este de-ajunsu se puna pe fuga tóta armat'a Transilvaniei si se ocupe acést'a tiéra. Totu de-o data a insuflatu curagiu in animele cele desperate ale soldatiloru ardeleni, asia in cátu Ioanu Corvinu 'si propuse se atace pre Turci in patri'a loru, la ei acasa.

4. Batalie in Turci'a.

Deci in anulu 1443 Corvinu intreprinse in unire cu Georgiu regele Serbiei si Vladu, Domnulu Romaniei, o espeditiune in Turci'a. In 6 batalie mari Turcii au fostu batuti grozavu si Corvinu si-a adausu lauri noi la cei căscigati mai de nainte. In un'a din aceste batalie intemplete langa riulu Morav'a in 3 Novembre 1443 cu 12 mii soldati Ioanu Corvinu nimicí o armata turcésca de 20 mii. Turcii lasara pre campulu de resbelu 2000 morti, ér' 4000 impreuna cu 13 oficieri cadiura in captivitate. Aceste victorie stralucite avura de resoltatu, cá franse truff'a Turciloru si silira pre sultanulu loru Murad alu II-lea se pune pace pre 10 ani cu Vladislau regele Ungariei. Pacea acést'a s'a si incheiatu in 30

Iuliu 1444. Vladislau jurà pre s. Evangelia, si Murad pre Alcoranulu turcescu, ca fia care va tiené pacea incheiata in ceea ce-lu privesce pre elu.

Acést'a pace incheiata cu atât'a solemnitate abea tienù trei dñle. Pap'a dela Rom'a prin trimisulu seu, cardinalulu Iulianu, si alti calugari fanatisati inbetara pre tenerulu rege Vladislau cu apa rece, cu vorbe pompóse si promisiuni desierte. Bietulu rege ne mai potëndu resiste acestoru infame intrigi, cu tóta opunerea lui Corvinu decise se-si calce juramentulu si se strice pacea incheiata de curundu. Insu-si Vladislau insoçitu de cardinalulu Iulianu, de 2 episcopi si de Ioanu Corvinu, se puse in fruntea armatei sale, ce abiá ajunse la 20 mii soldati. Trecù in Turci'a si cu mari pericle inaintà pana la Varn'a. Acést'a cetate se afla in unu sinu de mare din Marea-Négra. Aici s'au intemplat in 11 Nov. 1444 un'a din cele mai triste batalie pentru crestini, dar' si un'a din cele mai pline de invetiaturi pentru cei-ce au intru nimic'a a-si calcá juramentulu. Armat'a lui Vladislau e nemicita totalu. Cea mai mare parte din soldati acoperu campulu dela Varn'a cu cadavrele lor. Intre cei morti erá insusi regele, teneru de 21 ani, cei doi episcopi, mai multi calugari si comandanti de frunte. Pre cardinalulu Iulianu l'au omoritu Ungurii, dupa pierderea bataliei, cadavrulu seu fú aruncatu prada fereloru selbatece. Trista, dar' meritata pedépsa pentru celu-ce a silitu pre unu rege se-si calce juramentulu si se-si puia pre cei mai bravi soldati in periclu!

Acest'a fú rezultatulu memorabilei batalie dela Varn'a. Dupa bataia in dñu'a urmatória sultanulu visità castrele si díse catra Asab-bei, privindu pre cei morti: „Au nu e mirare, cà suntu toti ómeni tineri, si intre atáti'a nu se afla nici o barba sura“! — „De-ar' fi fostu intre ei barbe sure“, respunse Asab-bei, „n'ar fi comisu o nebunia cá acést'a“. Si in adeveru, cà mai mare nebunia cá acést'a nu se potea comite! Dar D-dieu pedepsese pre cei ce calca poruncile sale cu luarea mintiei; càci pierderea acést'a a fostu o adeverata pedépsa domnedieésca, carea ne díce mereu: Ómeniloru! tñetive juramentulu facutu! Cuventulu datu fia-ve santu! Nu calcati poruncile Mele! Càci drépt'a mea pedépsa Ve ascépta pentru ori ce abatere mica! . . .

(Va urmá).

Sciri scolarie din dieces'a Aradului.

Nr. 1941/493 scol.

I.

Tuturoru p. t. inspectori de scóle in districtulu consistoriului din Aradu.

Conferintiele invetiatoresci in decursulu ferieloru curinti se voru tiené in trei locuri, si anume:

1. In Temisiór'a, in scól'a din Maiera, la 9, 10 si 11 Augustu st. v. alu anului curinte, sub presie-

dinti'a Prea onoratului Domnu protopresbiteru Meletiu Dregheciu. Cu propunerea metodică a tuturoru obiecteloru de invetiamentu obligate in scól'a elementara pentru acést'a conferintia *) s'au insarcinatu invetiatorii Emericu Andreescu din Beregseu si Damascenu Margineantiu din Secusigiu.

2. In Aradu la 12, 13 si 14 Augustu stilulu vechiu a. c. Cu propunerile s'au insarcinatu din partea consistoriului Elia Dogariu, Petru Popoviciu si Georgiu Pop'a.

3. In Buteni, la 16, 17 si 18 Augustu st. v. an. cur. Cu propunerile s'au insarcinatu docintii asesori consistoriali Petru Popoviciu si Ioanu Tuducescu.

Invetiatoriloru li stà in voia se-si aléga locul, unde voiescu a participá la conferintia. Cei-ce dorescu, potu se participe la tóte conferintiele; pentru aceea a dispusu consistoriulu, cà conferintiele se nu se tiena tóte de odata.

Baremu intr'unu locu la conferintia este de obligatu fiacare invetiatoriu se participe. Pentru aceea consistorialii voru consemná si voru aterne consistoriului list'a presentiloru. Consistoriulu va gasí modulu si midlóccele de a pedepsí pre aceia, cari dóra nu si-ar impliní detorinti'a de a participá.

P. t. inspectori suntu poftiti a publicá acést'a tuturoru p. t. invetiatori, si a staruí la comitetele parochiale se inlesnéscă invetiatoriloru participarea la aceste conferintie.

Aradu, consistoriulu rom. ort., senatulu de scóle, siedinti'a din 22 Iuliu v. 1876.

Ioanu Metianu,
episcopulu Aradului.

Nr. 1942/435 scol.

II.

Tuturoru p. t. inspectori de scóle in districtulu consistoriului din Aradu.

Ecsamenele de cvalificatiune invetiatorésca se voru incepe in 23 Augustu st. v. a. cur., despre ce p. t. inspectori suntu poftiti a incunoscintiá pre invetiatorii din cercurile submanuate.

Aradu, consistoriulu rom. ort. senatulu de scóle, siedinti'a din 22 Iuliu v. 1876.

Ioanu Metianu,
episcopulu Aradului.

Post'a redactiunei.

Domnului I. L. in B.: Numai bine; celu puçinu noi nu am primitu altii pe tempulu cutare.

Domnului I. O. in B.-P., si G. M. in R.: Tramisu.

*) Dupa noi este imposibilu a propune metodice in 3 dñle tóte obiectele de invetiamentu obligate in scól'a elementara. Resultatulu va fi: »Ex omnibus aliquid, ex toto nihil«. **R. S. R.**